

150 éves a bányakapitányságok intézménye Magyarországon

ETO: 351.823.3+622.2

A cikk a másfél évszázados évforduló alkalmából röviden bemutatja a magyar királyi bányakapitányságok történetét, szervezetét, főbb feladatait és vezetőit.

DR. IZSÓ ISTVÁN

okl. bányamérnök, jogász,
a miskolci Bányakapitányság
vezetője

Bevezetés

2004. november 1-jén múlt 150 éve, hogy az 1854. május 23-i, 173. sz. császári pátenssel kihirdetett Osztrák Általános Bányatörvényt Magyarországon is bevezették. Az Általános Bányatörvény rendelkezéseinek egyik meghatározó jelentőségű fejezetét a bányahatóságokra vonatkozó előírások alkották, amelyek alapján bányakapitányságok és bányabiztoságok létrehozásával valósult meg Magyarországon a bányászati közigazgatás régóta várt átfogó reformja és egységes hatósági szervezete.

Az Általános Bányatörvény 225. §-a az addig bányahatósági és bányabírósi feladatokat gyakorló kerületi bányatörvényszékek és bányahelyetteségek [1] helyébe a bányakapitányságokat, illetve az azok alárendeltségébe tartozó bányabiztoságokat állította. A törvényi rendelkezés végrehajtása érdekében kibocsátott pénzügyminisztériumi rendeletek [2] alapján első lépésben a kerületi bányatörvényszékek bányakapitányságokká, a bányahelyetteségek pedig bányabiztoságokká alakultak át a következők szerint:

az alsó-magyarországi bányakerületben működő selmecbányai, a felső-magyarországi bányakerületben működő szomolnoki, a nagybányai bányakerületben működő nagybányai, a bánsági bányakerü-

letben működő oravicai kir. kerületi bányatörvényszékek, valamint az Erdélyben működő zalatnai kir. tartományi bányatörvényszék helyett bányakapitányságok;

a körmöcbányai, besztecebányai, újbányai, maluzsinai, bazini, radoboji, gölnicbányai, iglói, rozsnói, felsőbányai, kapnikbányai, dognácskai, moldovai, resicai, szászkai, rézbányai, ruszkahegyi, abrudbányai, csertesti, járai, kőrösbányai, nagyági, offenbányai, oláhpiani, radnai és topánfalvai bányahelyetteségek egy része helyett pedig bányabiztoságok jöttek létre.

A következő lépésben az elsőfokú bányahatóságok szervezésére vonatkozó 1858. szeptember 13-i legfelsőbb rendelet úgy határozott, hogy a bányakapitányságok székhelye Buda, Besztecebánya (a selmecbányai helyett), Kassa (a szomolnoki helyett), Nagybánya, Oravica és Zalatna legyen, továbbá hetedikként a szervezethez csatlakozott a zágrábi Bányakapitányság is, amely az 1857. május 5-i pénzügyminiszteri rendelet alapján a radoboji Bányabiztoságból jött létre [3]. Összehasonlításképpen érdemes megjegyezni, hogy a Monarchia többi országában és tartományában négy bányakapitányság működött Prága, Troppau, Leoben és Klagenfurt székhellyel [4].

A bányabiztoságok kerületében – már 1856-tól kezdődően – ugyan csak változások történtek: a sietve

átalakított szervezet helyett pécsi, besztecebányai (1858-tól bányakapitánysági rangra emelkedett), felsőbányai, rézbányai, kapnikbányai, rodnai, nagyági és verespataki bányabiztoságok alakultak. Ezek közül a rodnai és nagyági már egy évvel később megszűnt [5], és helyette a székelyudvarhelyi, továbbá ugyancsak 1857-ben a verespataki helyett az abrudbányai bányabiztoság jött létre, a felsőbányai és rézbányai bányabiztoságok helyébe 1860-tól a nagyváradi bányabiztoságot állították fel [6], a kapnikbányai bányabiztoságot pedig 1859-ben megszüntették [7].

Ez a szervezeti rendszer sem volt azonban hosszú életű, ugyanis az 1861. évi Országbírói Értekezlet ismét újraszabályozta a bányahatóságok szervezetét: a kassai Bányakapitányság székhelyét Iglóra helyezte át [8], a bányabiztoságok helyébe pedig bányakapitánysági helyetteseket állított [9]. A bányakapitánysági helyettesek kinevezése és rövid időtartamú működése a bányabiztoságok többségének megszűnéséhez vezetett. Ebben az időszakban szűntek meg a pécsi, a felsőbányai, a rézbányai, a kapnikbányai, a nagyváradi, valamint az abrudbányai bányabiztoságok, ugyanakkor Gölnicbányán és Rozsnón új bányabiztoságokat állítottak fel az iglói Bányakapitányságnak alárendelve.

A kezdeti időszak utolsó szervezeti változtatásának keretében a kormányzat 1868. május 1-jétől ismét megszervezte az abrudbányai Bányabiztosságot [10], 1870-ben pedig a székelyudvarhelyi Bányabiztosság megszüntetéséről [11] rendelkezett. Ezzel kialakult a bányakapitányságok és bányabiztosságok szervezete, amely 1911-ig – új bányabiztosságok felállításáig – illetve az I. világháborút követő békekötésig fennmaradt:

budai (majd budapesti) m. kir. Bányakapitányság,
besztercebányai m. kir. Bányakapitányság,
iglói m. kir. Bányakapitányság, továbbá gölnicbányai és rozsnyói Bányabiztosságai,
nagybányai m. kir. Bányakapitányság,
zalatnai m. kir. Bányakapitányság és abrudbányai Bányabiztossága,
oravicai m. kir. Bányakapitányság,
zágrábi m. kir. Bányakapitányság.

A bányakapitányságok felügyeleti jogkört gyakoroltak az ún. fenntartott ásványok és a szénbányászat teljes vertikuma felett, beleértve a kohászati, illetve egyes energetikai üzemek felügyeletét is. Az adományozási okmányok és engedélyek kiadása, a nyilvántartási könyvek vezetése, a hatósági ellenőrzés, a balesetvizsgálat feladatain túlmenően a bányakapitányságok jelentős feladatát képezte a mai értelemben vett hites bányamérői feladatok ellátása is, továbbá mintegy fél évszázadon át közreműködtek a bányabírószági ügyek elbírálásában is.

A bányakapitányságok 3–7 fős, a bányabiztosságok 1–3 fős létszámmal működtek. A következőkben felsoroljuk az egyes bányakapitányságok kerületeit és vezetőit.

Budapesti m. kir. Bányakapitányság

A budai, majd 1875-től budapesti Bányakapitányságot 1859-ben hozták létre. Kerülete Baranya, Borsod, Csongrád, Esztergom, Fejér, Győr, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Mosony, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Komárom, Somogy, Tolna, Sopron, Zala, Vas és Veszprém vármegye, valamint Fiume város közigazgatási területére terjedt ki.

A bányakapitányság székhelye a Kereskedelmi Minisztérium palotájában (Budapest I., Országház u. 26.) volt. A hivatal 1909. augusztus 1-jétől átköltözött a Budapest I., Döbrentei tér 5. sz. I. em. alatti címre [12], ahol 1920-ig működött. A bányakapitányság ekkor a Budapest II., Fő utca 34. sz. III. em. cím alá költözött [13]. A budapesti Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

1859–1869 *Reitz Frigyes*
1869–1886 *Bruimann Vilmos* [14]

1886–1889 *Szathmáry Béla* [15]
1889–1897 *Kauffmann Kamill*
1897–1905 *Guckler Győző* [16]
1906–1916 *Pauspertl Károly* [17]
1916– *Czerminger Alfréd* [18].

Besztercebányai m. kir. Bányakapitányság

A besztercebányai Bányakapitányságot 1859-ben hozták létre, az addig Selmecebányán működő hivatal helyett. Kerülete Árva, Bars, Hont, Liptó, Nógrád, Nyitra, Trencsén, Túróc, Zólyom és Pozsony vármegye közigazgatási területére terjedt ki. A besztercebányai Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

1859–1869 *Haluschka János*
1869–1874 *Pongrácz Ernő* [19]
1874–1878 *Balás Adolf*
1879–1893 *Selymesy Sándor*
1894–1907 *Pehm Imre* [20]
1907–1920 *Stempel Gyula* [21].

Iglói m. kir. Bányakapitányság

Az 1855-től szomolnoki, 1859-től kassai, majd 1867-től iglói székhelyű Bányakapitányság kerülete Abaúj-Torna, Gömör, Szepes, Sáros, Ung és Zemplén vármegye közigazgatási területére terjedt ki. Az iglói Bányakapitányság és az alárendelt bányabiztosságok vezetői a következők voltak:

1859–1887 *Neubauer Ferenc* [22]
1888–1894 *Zsebery Tivadar*
1895–1913 *Bihar Antal*
1913–1920 *Weisz Lajos* [23]
1920–1926 *Gottpreis Ferenc* [24].

Gölnicbányai Bányabiztosság:

1867–1878 *Kauffmann Kamill*
1879–1883 *Zsebery Tivadar*
1884–1893 *Mészáros Aurél*
1893–1895 *Weisz Lajos*
1896–1898 *Gulovits Elek*
1899–1911 *Jakab Dénes*
1912– *Huszkó Tivadar*

Rosnyói Bányabiztosság:

1867–1883 *Pehm Imre*
1884–1887 *Zsebery Tivadar*
1888–1890 *Valkovits Antal*
1891–1894 *Bihar Antal*
1895–1897 *Szontagh Aladár*
1898–1910 *Czerminger Alfréd*
1911– *Polák Károly*

Nagybányai m. kir. Bányakapitányság

A nagybányai Bányakapitányságot 1854-ben állították fel, kerülete Arad megye (a nagyhalmi járás kivételével), továbbá Bihar, Békés, Bereg, Csanád, Hajdú, Máramaros, Szabolcs, Szatmár, Szilágy és Ugocsa vármegye közigazgatási területére terjedt ki. A nagybányai Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1854–1879 *Boitner (Buday) Károly* [25]
- 1879–1886 *Szathmáry Béla*
- 1887–1889 *Kauffmann Kamill*
- 1890–1915 *Madán Ferenc* [26]
- 1916– *Jakab Dénes* [27].

Zalatnai m. kir. Bányakapitányság

Az 1854-ben létrehozott zalatnai Bányakapitányság kerülete Alsó-Fehér, Beszterce-Naszód, Brassó, Csík, Fogaras, Háromszék, Hunyad, Kis-Küküllő, Kolozsvár, Maros-Torda, Nagy-Küküllő, Szeben, Torda-Aranyos, Szolnok-Doboka, Zaránd [28] vármegye, valamint Arad megye nagyhalmi járásának közigazgatási területére terjedt ki. A Bányakapitányság az 1648-ban, *III. Ferdinánd* idején felállított és 1848-ig Zalatnán működő Bányatörvényszék helyébe lépett. Az 1850-es évek végére Zalatna elveszítette városi rangját, emiatt később többször is felmerült a bányakapitányság székhelyének áthelyezése Kolozsvárra vagy Szászvárosba, majd pedig Dévára [29], de erre egyik esetben sem került sor. A zalatnai Bányakapitányság és az alárendelt abrudbányai Bányabiztosság vezetői a következők voltak:

- 1854–1889 *Weisz Tádé* [30]
- 1889–1910 *Oelberg Gusztáv* [31]
- 1910–1915 *Czerminger Alfréd* [32]
- 1915–1918 *Malenszky Károly* [33]

Abrudbányai Bányabiztosság

- 1868–1883 *Oelberg Gusztáv*
- 1884–1887 *Pálffy József*
- 1888–1896 *Rébay Károly*
- 1897–1901 *Malenszky Károly*
- 1902–1909 *Nyirő Béla*
- 1910 *Medzny János*
- 1911– *Pfeffer Aladár.*

Oravicai m. kir. Bányakapitányság

Az oravicai Bányakapitányságot 1854-ben hozták létre, kerülete Krassó-Szörény, Bács-Bodrog, Temes és Torontál vármegye közigazgatási területére terjedt ki. Az oravicai Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1854–1859 *Neubauer Ferenc*

- 1859–1862 *Szentkirályi Zsigmond*
- 1863–1869 *Kramer Ernő*
- 1869–1879 *Tribusz Ferenc* [34]
- 1879–1897 *Papp Áron* [35]
- 1898–1904 *Zsembery Tivadar* [36]
- 1905–1915 *Balajthy Barnabás* [37]
- 1915–1924 *Nyirő Béla* [38].

Zágrábi m. kir. Bányakapitányság

Az 1859-ben létrehozott zágrábi Bányakapitányság kerülete Horvát- és Szlavón-országok területére terjedt ki. A zágrábi Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1859–1868 [39]
- 1869–1883 *Lazartovich Adolf* [40]
- 1884–1886 *Kauffmann Kamill*
- 1886–1894 *Pehm Imre* [41]
- 1894–1898 *Zsembery Tivadar* [42]
- 1898–1916 *Gulovits Elek* [43]
- 1917– *Medzny János.*

1911. november 1-jén három új bányabiztosság kezdte meg működését Miskolcon, Pécsen és Petroszényben [44], *Gallov Károly*, *Nyirő Béla* és *Albert Ferenc* vezetésével. A miskolci és pécsi Bányabiztosság a budapesti, a petroszényi Bányabiztosság pedig a zalatnai Bányakapitányság alárendeltségébe tartozott.

Az I. világháború hadi eseményeinek következtében 1915–1918 között Bosznia magyar fennhatóság alá került, és ebben az időszakban Szarajevóban is Bányakapitányságot hoztak létre, ennek élén *Kerényi István* állt [45].

Az I. világháborút lezáró békekötések alapján a hét bányakapitányság közül hat székhelye és kerületének túlnyomó része az ország területén kívülre került. Ezeknek a bányakapitányságoknak, illetve személyzetüknek sorsáról nagyon kevés információt találtam. Ausztriában a burgenlandi területen a bányahatósági feladatokat a sauerbrunni (savanyúkúti) kerületi bányahivatal (Revierbergamt) látta el [46]. A háborút követően a zágrábi Bányakapitányság működése egy ideig szünetelt, majd a belgrádi Erdészeti és Bányászati Minisztérium (Ministerstvo za Sume in Rude) 1922-ben úgy határozott, hogy Zágrábban újra létrehozza a bányakapitányságot (Rudarsko satnistvo) [47]. Az oravicai Bányakapitányság a háború után is tovább működött. A cseh-szlovák kormányzat 1924-ben határozott a bányahatóság átszervezéséről [48]. Az iglói Bányakapitányság tovább működött, a besztercebányai, valamint a nagybányai és zalatnai Bányakapitányság működéséről azonban nem találtam ebből a korból származó adatokat.

Magyarországon a kormány 1921-ben döntött arról, hogy Salgótarjánban új bányakapitányságot állít fel [49]. Ezt követően 1922. július 17-én a 113.066/1922. sz. alatt kelt pénzügyminiszteri rendelet határozott ténylegesen a salgótarjáni Bányakapitányság létrehozásáról, valamint egyidejűleg a miskolci és pécsi Bányabiztoságok bányakapitányságokká történő át-szervezéséről. Elsőfokú bányahatósági szervezet a továbbiakban négy kerületben működött.

Budapesti Bányakapitányság

A Bányakapitányság változatlan szervezettel és székhellyel folytatta tevékenységét, egészen 1927-ig, amikor a Budapest I., Verbőczy u. 9. sz. alá, majd 1935-ben a II., Mészáros u. 19. sz. alá, végül 1939-ben a II., Zsigmond király útja 5. I. em. 8. sz. alá költözött. Kerülete Békés, Csongrád, Fejér, Győr, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Veszprém vármegye, továbbá Arad, Bácsbodrog, Bihar, Csanád, Esztergom, Hajdú, Hont, Komárom, Moson, Sopron, Vas és Zala megyének a békeszerződésben megállapított országhatáron belül fekvő területeire, végül Heves megyére (a pétervásári járás Tarna pataktól nyugatra eső részének kivételével) és Nógrád megyének a nógrádi, sziráki és balassagyarmati járásaira terjedt ki. A Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1925 *Czerminger Alfréd*
- 1926–1938 *Malmosi Mihály*
- 1938–1942 *Tassonyi Ernő* [50]
- 1943–1945 *Kerényi István dr.*
- 1945– *Laczfalvi Ferenc dr.*

Miskolci Bányakapitányság

A Bányakapitányság eleinte a Bányabiztoságnak is otthont adó Miskolc, Széchenyi u. 76. sz. alatti bérelt irodában működött, majd 1924-ben átköltözött a hivatal elhelyezésére újonnan épített Miskolc, Soltész Nagy Kálmán u. 5. sz. alatti székházba.

Kerülete Borsod megyére, továbbá Abaúj-torna, Bereg, Gömör, Szabolcs, Szatmár, Ung és Zemplén megyéknek a békeszerződésben megállapított országhatáron belül fekvő területeire terjedt ki. A Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1922–1935 *Gallov Károly* [51]
- 1935–1947 *Huszthy Géza*
- 1947 *Erpf Ede dr.*
- 1947– *Osváth Béla.*

Pécsi Bányakapitányság

A pécsi Bányakapitányság Róth utcai (ma József A. u.) székháza 1927-ben készült el. Kerülete Somogy és Tolna megyékre, továbbá Baranya megyének a békeszerződés értelmében megállapított országhatáron belül fekvő területére terjedt ki. A Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1922–1924 *Kerényi István*
- 1924–1936 *Sasi Nagy Imre dr.*
- 1937–1942 *Kerényi István*
- 1942– *Ember Kálmán dr.*

A salgótarjáni Bányakapitányság

A salgótarjáni Bányakapitányság Uri utcai (1927-től Kassai sor) székházát 1924. november 4-én adták át, addig a bányakapitányság Budapesten működött. A Bányakapitányság kerülete Nógrád megye salgótarjáni és szécsényi járására, továbbá Heves megye pétervásári járásának a Tarna pataktól nyugatra eső területére terjedt ki. A Bányakapitányság vezetői a következők voltak:

- 1922–1938 *Holics Endre dr.*
- 1938–1945 *Laczfalvi Ferenc dr.* [52]
- 1945– *Csillag József dr.*

Az 1938. november 2-án kihirdetett I. bécsi döntés alapján a Csehszlovákiához tartozó Felvidék egy része újra magyar fennhatóság alá került. A területi változások értelemszerűen hatottak a bányahatóság szervezésére és illetékességére is, a 8830/1938. M. E. számú rendelet szerint a felvidéki területek bányászati szakigazgatását kezdetben a rozsnói m. kir. bányabiztoság látta el, majd azt megszüntetve, 1939-ben új Bányakapitányságot alakítottak Kassán [53]. A kassai Bányakapitányság kerülete Gömör és Kishont, Bereg és Ugocsa, valamint Ung vármegyére, Abaúj-Torna vármegyére a szikszói járás kivételével, Zemplén vármegyére a szerencsi járás kivételével, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyéből Alsó- és Felsőtelekes, Martonyi, Rudabánya és Szalonna községre, Kassa és Ungvár törvényhatósági jogú városra, végül a kárpátaljai területre terjedt ki. Vezetésével *dr. Erpf Edét* bízták meg [54].

Az 1940. augusztus 30-i, II. bécsi döntés a Romániához tartozó Észak-Erdélyt csatolta vissza a Székelyfölddel együtt. A döntést követően a visszacsatolt területekre is kiterjesztették a magyar bányajogi szabályozás hatályát, majd újabb Bányakapitányságokat hoztak létre Marosvásárhelyen és Nagybányán [55]. A marosvásárhelyi Bányakapitányság vezetője *Kiss László*, a nagybányai Bányakapitányságé pedig *Vas János* volt.

A II. világháborút követően jelentős változások következtek be a bányahatóság életében. A nehézipari

miniszter 4.730/1949. (243) eln. Nip. M. számú rendelete 1949. november 23-án megszüntette a Bányakapitányságokat és helyettük Bányarendészeti Kirendeltségeket hozott létre. Ez azonban már egy másik történet, a m. kir. bányakapitányságok története e miniszteri döntéssel lezárult.

IRODALOM ÉS JEGYZETEK

A közölt adatokat dr. Wenzel Gusztáv: A magyar és erdélyi bányajog rendszere (Buda, Kir. Magyar Egyetemi Nyomda, 1866. 183–189. p.) című művéből, a Bányászati és Kohászati Lapok 1868–1949. évfolyamainak híryanagából, valamint Magyarország tiszti névtárának 1863–1918. és 1927–1943. között megjelent köteteiből merítettem. Az irodalom felsorolásakor részletesen közlöm a Bányászati és Kohászati Lapok egyes köteteiben fellelhető adatokra vonatkozó információkat.

- [1] Districtual Berggericht és Berggerichts-Substitutionen.
- [2] A Pénzügyminisztérium 1854. március 11-i, július 5-i, december 2-i és 1855. május 16-i rendeletei.
- [3] Ténylegesen a kassai Bányakapitányságot az 1859. május 1-i, a budait az 1859. május 16-i, a zágrábit az 1859. május 24-i, a besztercebányait pedig az 1859. június 6-i miniszteri rendeletek hozták létre.
- [4] A bányahatóságok új szervezete a lajtán-túli tartományokban. BKL. 1869. 160. p.
- [5] Az 1857. április 6-i pénzügyminiszteri rendelet alapján.
- [6] Az 1860. szeptember 28-i pénzügyminiszteri rendelet alapján.
- [7] Az 1859. március 2-i pénzügyminiszteri rendelet alapján.
- [8] A Bányakapitányság ténylegesen csak 1867-ben költözött át Iglóra. BKL. 1887. 128. p.
- [9] Ideiglenes Törvénykezési Szabályok, VII. rész, II. fejezet 2.§-a.
- [10] A m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter 1868. március 24-i, 1473. sz. rendelete.
- [11] 1870. április 10-től. BKL. 1870. 16. p.
- [12] Az Erzsébet híd budai feljárójával szemben. BKL. 1909. II. kötet 336. p.
- [13] BKL. 1920. 281. p.
- [14] BKL. 1869. 190. p.; 1886-ban nyugdíjazták, 77 éves korában 1896-ban hunyt el BKL. 1896. 110. p.
- [15] 1889-ben a m. kir. Pénzügyminisztérium osztálytanácsosává nevezték ki. BKL. 1889. 63. p.
- [16] BKL. 1898. 69. p.
- [17] BKL. 1905. I. kötet, 134. p.
- [18] BKL. 1915. II. kötet, 60. p.
- [19] BKL. 1869. 190. p.
- [20] BKL. 1908. I. kötet 417–418. p. (1907. november 1-jén hunyt el 70 éves korában).
- [21] 1920. január 9-én bekövetkezett haláláig volt bányakapitány. BKL. 1920. 28. p.
- [22] Oravicáról helyezték Iglóra, és 1887. augusztus 18-án – 73 éves korában – bekövetkezett haláláig látta el feladatát. BKL. 1887. 128. p.
- [23] BKL. 1913. II. kötet 384. és 702. p.
- [24] Meghalt 1926-ban, 46 éves korában. BKL. 1926. 445. p.
- [25] 1879. február 12-én, 74 éves korában hunyt el Nagybányán. BKL. 1879. 44. p.
- [26] 1915-ben bekövetkezett haláláig töltötte be a bányakapitányi tisztséget. BKL. 1915. I. kötet, 162. és 179. p.
- [27] BKL. 1915. II. kötet, 61. p., 1916. II. kötet, 193. p. és 1917. II. kötet, 773. p.
- [28] Zaránd vármegye közigazgatási területét a m. kir. földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter 1868. március 24-i, 1473. sz. rendelete 1868. május 1-jétől csatolta a nagybányai kerülethez a zalatnai Bányakapitányság illetékességébe.
- [29] BKL. 1918. 163. p.
- [30] 1889-es nyugdíjazásáig vezette a hivatalt, majd nyugdíjazását követően, még ugyanebben az évben Resicán hunyt el. BKL. 1889. 47. p.
- [31] Haláláig, 1910. március 17-ig vezette a bányakapitányságot. BKL. 1889. 159. p., 1910. I. kötet, 465–466. p.
- [32] A rozsnói Bányabiztosságról helyezték Zalatra, majd onnan 1915-ben Budapestre. BKL. 1910. I. kötet, 590. p. és 1915. II. kötet, 61. p.
- [33] Nagybányáról helyezték át és haláláig vezette a Bányakapitányságot. BKL. 1915. I. kötet, 223. p. és II. kötet, 61. p., 1918. 388. p.
- [34] 77 éves korában, 1879. június 14-én bekövetkezett haláláig a bányakapitányság élén állt BKL. 1869. 190. p. és 1879. 111. p.
- [35] 1897. október 18-án nyugdíjazták. BKL. 1897. 390. p.
- [36] Zágrábból helyezték át. BKL. 1889. 159. p. és 1898. 286. p.
- [37] BKL. 1904. II. kötet, 559. p. 1915-ben Budapestre helyezték, itt hunyt el 1918. november 22-én. BKL. 1918. 388. p.
- [38] A pécsi Bányabiztosságról helyezték át (BKL. 1915. II. kötet, 263. p.). Nyíró Béla sorsa 1922-ben tragikus fordulatot vett. Az Aninán bekövetkezett robbanás egyik bűnbakjaként vád alá helyezték, és az 1924. június 2-án másodfokon tartott bírósági tárgyaláson összeesett és meghalt (BKL. 1924. 98. p.).

- [39] Sajnos, a rendelkezésemre álló forrásokban erre az időszakra vonatkozó adatot nem találtam.
- [40] BKL. 1869. 190. p.
- [41] BKL. 1908. I. kötet, 418. p.
- [42] 1898-ban áthelyezték Oravicára.
- [43] BKL. 1898. 214. p. Meghalt 1917. július 9-én. BKL. 1917. II. kötet, 599. p.
- [44] BKL. 1911. I. kötet, 325. p. és II. kötet, 396. p.
- [45] BKL. 1915. I. kötet, 121. p., 1917. I. kötet, 229., 1918. 69–70. p.
- [46] BKL. 1924. 135. p.
- [47] BKL. 1922. 76–77. p.
- [48] BKL. 1924. 99. p.
- [49] BKL. 1921. 221. p.
- [50] Haláláig a Bányakapitányság élén állt. BKL. 1938. 304. p. és 1942. 541–545. p.
- [51] Meghalt 1938. szeptember 11-én. BKL. 1938. 287. p.
- [52] BKL. 1938. 351. p.
- [53] 8830/1938. M. E. sz. rendelet
- [54] BKL. 1939. 393. p.
- [55] 1941. évi 1.630. M.E. számú rendelet és 1941. évi 3.154. Ip. M. számú rendelet.

BELFÖLDI HÍREK

Múzeumi Nap Rudabányán

A Rudabányai Érc- és Ásványbányászati Múzeum és a Miskolci Akadémiai Bizottság Bányászattörténeti Munkabizottsága szervezésében 2004. október 19-én, a már hetedszer megrendezett rudabányai Múzeumi Napok alkalmával a Gvadányi Művelődési Ház klubját megtöltő érdeklődők nyolc bányászattörténeti előadást hallgathattak meg.

A rendezvényt *Hadobás Sándor*, az Érc- és Ásványbányászati Múzeum igazgatója, az OMBKE helyi szervezetének elnöke nyitotta meg, és köszöntötte a megjelenteket.

1. kép: Hadobás Sándor megnyitja a rudabányai Múzeumi Napot

Az elhangzott előadások:

Dr. Ringer Árpád, tanszékvezető egyetemi docens (Miskolci Egyetem Ős- és Ókortudományi Tanszék): A legkorábbi bányászati emlékek Észak-Magyarországon.

Benke István, okl. bányamérnök, az

OMBKE tiszteleti tagja: Bányász türelemüvegek Magyarországon és Európában.

Dr. Zsámboki László főigazgató, az OMBKE tiszteleti tagja (Miskolci Egyetem Könyvtára, Levéltára és Múzeuma): Bányászok és kohászok az 1848–49-es szabadságharcban és a mai emlékeik. *Szendy Attila* levéltárvezető (Miskolci Egyetem Levéltára): A magyar bányászat történetének levéltári forrásai.

Horváth Pál muzeológus (Bányászati Múzeum, Rozsnyó): A bányászok és a bányüzemek szerepe a szlovákiai Gömör barlangjainak kutatásában és felmérésében.

Papp Andrea történész-muzeológus (Érc- és Ásványbányászati Múzeum, Rudabánya): A rudabányai bányászok társadalma a nagyüzemi vasércbányászat első időszakában (1880–1914).

Sóvágó Gyula okl. bányamérnök (Ruda-Gipsz Kft.): Rézflotálás Rudabányán az 1970-es évek elején.

Vígh Tamás okl. bányamérnök (Mangán Kft., Úrkút): Az úrkúti Mangán Kft. tevékenysége és tervei.

Délután „Az Európai Vas-kultúra Útja” magyarországi állomásai című kiállítás megnyitására került sor a Gvadányi Művelődési Ház kiállítótermében. A kiállítást *dr. Zsámboki László* főigazgató nyitotta meg, majd a Központi Kohászati Múzeum munkatársa, *Drótos László* okl. kohómérnök

2. kép: A hallgatóság

magyarzatokkal kísérve vezette végig az érdeklődőket a tablók előtt.

A rendezvény befejezéseként a résztvevők megtekintették az Érc- és Ásványbányászati Múzeum kiállításait és az újonnan átadott raktárhelyiségeket, majd a bányászatban meghaltak emlékére állított emlékműnél tisztelegtek az elhunytak emléke előtt.

(G. P. A.)

A BKL lapok (Bányászat, Kohászat, Kőolaj és Földgáz) bekötését, régi könyvek átkötését, továbbá egyéb könyvek bekötését vállalom rövid határidővel és szolid áron. Referenciamunkaként az OMBKE folyóiratainak bekötését emlitem meg.

Tisztelettel várom megrendelésüket.

**Svientek Tibor könyvkötő
és nyomdász-mester**

1141 Budapest,
Mogyoródi u. 111. sz.
Telefon: (1) 221 2375 vagy
(06) 30 974 6016